

ЕРГЕН-ДЕВОЙЧЕ АЛБАНСКА НАРОДНА ПРИКАЗКА

chitanka.info

Какво ли не бива в приказките — юнак се жени за самодива, старец подмладява, мома момък става. Слушайте какво се е случило преди точно хиляда години.

Един баща имал три щерки. И трите хубави, добри и работни. Пък най-младата, най-хубавата, била и сърцата, все с мъжки работи се захващала — яздела кон, стреляла с лък, въртяла ятагана като същински юнак. Затова баща ѝ си я имал наместо син, а съседите ѝ викали Ерген-девойче. И този прякор ѝ останал за цял живот.

Един ден пристигнала заповед на царя: всяка къща да даде човек за войник. Замислил се старият, опечалил се. Видяла голямата му щерка и го попитала:

— Тате, защо си така оклюмал?

— Ох, дъще — въздъхнал той, — заповед е дошла от царя — искат ми един войник да дам. Аз съм вече стар, не мога да нося тежката служба, пък и за отмяна си нямам син.

— Омъжи ме, тате! Зет ти ще иде на твое място.

Послушал я бащата, намерил ѝ мъж, какъвто тя си искала. Ала зетят се свил до полите на булката си и не рачил да иде войник. Бащата много се натъжил — не знаел вече какво да прави, че малко време оставало до царската служба. Видяла го средната дъщеря. Той и ней изплакал болката си. А тя му рекла:

— Омъжи ме, тате! Моят мъж ще отиде наместо теб.

Направили втора сватба. Ала и вторият зет не рачил да иде войник.

Тогава най-малката сестра, като научила за мъката на баща си, рекла му:

— Не си слагай грижа на сърцето, тате! Аз ще ида войник. Само ще трябва да ми дадеш мъжки дрехи и кон. Ще си острижа косите и никой няма да познае какво съм.

Така и сторили, че нямало вече как. Облякла се момата в мъжки дрехи, мушнала в пояса бащиния си ятаган, нарамила маждрака и се метнала по мъжки на коня. Да я види човек — същи харамия, само гдето мустаци нямала.

— Сбогом, тате! Прощавайте, сестри и зетъве! Останете си със здраве!

Тръгнала нашата Ерген-девойче царска служба да служи. По пътя застигнала и други момци, които отивали войници. Тя се смесила

с тях. Всички хвалели хубостта на младия войник, радвали му се — никой не се досещал, че е предрешена мома.

Пристигнаха в престолния град. Гледат: всички порти с катран намазани, всички прозорци с черно платно закрити. А по улиците — нито една жива душа. Излезли наред най-големия мегдан. Там видели един момък, облечен в сърмени дрехи, седи на камък и плаче. Попитали го новобранците каква е тая работа. Момъкът им разправил:

— Години наред една ламя на днешния ден идва и изяжда няколко души. Сега извести, че иска царевия син да изяде. Ако ѝ го дадат, ще си иде завинаги, ако ли не — ще събори града и всички ще загинат. И що да се прави? Царят се съгласи. А аз съм този царски син. Дойдох тук и чакам ужасната смърт. Пък не ми се мре, затова плача.

Дордето разправял това, ето че нещо загърмяло, затрецяло — ламята приближавала. Новобранците, щом видели страшното страшилище, пръснали се като птици от ястреб подгонени. А царевият син застанал вкаменен — от страх целият се схванал и не се сетил дори последна молитва да изрече. Само нашата Ерген-девойче не се уплашила; измъкнала ятагана и застанала пред момъка. Втурнала се ламята, раззинала уста двамата наведнъж да глътне, ала се нанизала сама на ятагана. Изревало онова ми ти чудовище толкова силно, че комините на покривите се сринали, портите на къщите се разтворили, а прозорците изхвъркнали заедно с черчеветата. Паднала ламята наред мегдана и не мръднала.

Радостната вест долетяла тозчас до ушите на царя. Той заповядал по целия град да се запалят светлини и огньове, да загърмят топове — всички да празнуват избавлението си. А на сина си наредил:

— Иди и ми доведи онзи юнак да го наградя, както заслужава.

Отишъл царският син, намерил своя избавител и го повел към двореца. По пътя му рекъл:

— Баща ми се готви да ти дари половината от царството си. Послушай ме, не приемай! Искай да ти даде само жребеца Демирчил. Той може да говори по човешки и е по-умен от всички мъдри съветници около трона.

Като дошли в двореца, всички велможи и сановници се поклонили на предрешената мома, а царят я прегърнал и ѝ рекъл:

— Юначе! Избери коя земя от царството ми да ти дам, задето ни избави от ламята.

— Не ти ща земята, царю честити. Ако искаш да ми се отблаговариш за стореното, дай ми жребеца Демирчил и ме освободи от службата, да ида да си диря късмета по света.

Царят се стъписал — не му се искало да остане без обичния кон. Тогава предрешеният юнак се обърнал и тръгнал да си излиза. Тръгнал по него и царевият син. Бащата го попитал:

— Къде отиваш, синко?

— Ще настигна истинския си баща. Него признавам аз за такъв, защото той ме спаси. А ти предпочете един кон пред своя син.

Царят се стреснал, замислил се и разбрал, че е сгрешил. Заповядал да доведат жребеца, оседлан със златно седло, и го подарил на юнака избавител.

Яхнала Ерген-девойче ата Демирчил и тръгнала да си дири късмета по широкия свят. Прекосила много полета, прегазила много реки, прехвърлила много планини, накрай пристигнала в едно далечно царство-господарство. Когато наближила престолния град, видяла някакви люде на коне да се тълпят около един голям ров.

— Господарке — рекъл Демирчил (така я нарекъл, защото веднага познал, че ездачът му е мома), — виждаш ли онези конници? Знаеш ли защо са тук и какво искат да правят?

— Виждам ги, ала не знам какво ще правят — отвърнала момата.

— Царят на тая страна издал заповед да изкопаят голям ров, а викачите му да разгласят навред неговата воля: „Онзи, който може да прескочи с коня си изкопа и да улови във въздуха ябълката, която царевата щерка ще подхвърли, царят ще го направи свой зет“. Аз се наемам да го прескоча, а ти гледай само да уловиш ябълката. Когато се засия, пусни ми юздата, ръгни ме с пети в хълбока и се не бой.

Юначната Ерген-девойче се съгласила, без много-много да му мисли.

Атът се засилил, тя го сръгала в хълбоците, хванала с една ръка гривата му и... хоп! — прескочил Демирчил трапа, а ездачката уловила ябълката, както летяла във въздуха.

Всички, които били там, зяпнали от почуда. Защото дотогава мнозина се били опитали, ала никой не успял. Като видели юначеството на този чужденец, конниците запляскали от възхита, почнали да хвърлят калпаците си и да викат:

— Ей го царевият зет! Колкото е сърцат и ловък, дважд е похубав!

Царят харесал от пръв поглед чужденеца. И щерката също го харесала. Направили още тоя ден сватбата, всичко било подготвено отрано.

Като свършила веселбата, отвели вечерта младите в техните покои. Легнала си булката, легнал и младоженецът. На заранта, както бил обичаят, дошли царят и царицата, попитали щерка си как е прекарала нощта.

Тя се оплакала, че мъжът ѝ, щом легнал в постелята, турил между двамата остър нож, обърнал гръб и захъркал, без да я погледне, без да я погали.

— Сигурно не ме харесва и се е оженил за мен само заради короната ти, татко. Затуй пази се от него! — изплакала тя.

Същото нещо се повторило и следната нощ, и всички останали нощи. Царят и царицата не можели да мислят друго, освен че зетят иска да им отнеме царството, а след туй да ги погуби. Уплашили се и решили да се отърват от него. Да го отровят — не посмели, че хората ще почнат да злословят. Кроили, мислили, накрай намислили да го пратят високо в Дивата планина — да отнесе храна на дърварите. Там вилнеела една сура ламя мършояда — дано го изяде, та всичко да стане скрито-покрито.

Дордето царят и царицата се съвещавали, зет им стоял под отворения прозорец и дочул всичко. Отишъл в обора замислен. Демирчил попитал:

— Господарке, защо си тъй тъжовна?

— Как да не бъда? — отвърнала момата. — Царят намислил да ме прати в Дивата планина, направо в устата на ламята, че да се отърве от мене.

— Не бой се! Ти вече надви по-страшната от двете. Поискай само да ти дадат една талига с два бивола, за да отнесеш храната на дърварите. Сетне ще ти кажа какво да правиш.

Още същия ден царят повикал зет си и му наредил:

— Иди в Дивата планина да отнесеш храна на моите дървари!

— Добре! — съгласил се зетят. — Само че ми дай една биволска талига да откарам наведнъж всичкото ядене.

Натоварили храната на биволската кола. Предрешената мома се метнала на жребеца си и подкарала бивоите към Дивата планина. По пътя Демирчил рекъл:

— Като стигнем горе в планината, разпрегни единия бивол наред гората, закрий се зад някое дебело дърво и викай на дърварите да дойдат да си приберат храната. Щом чуе гласа ти, ламята ще дотаса и като види бивола, първом ще се затири него да изяде. А в това време ти се метни на гърба ѝ, хвани я здраво с двете ръце за ушите — там ѝ е слабото място. Тя начаса ще се усмири. Тогава я впрегни на мястото на бивола и се върни в двореца.

Вървели, вървели, изкачили се на планината, стигнали наред гората. Разпрегнала момата единия бивол, пустила го да пасе, а тя се сгушила зад едно дърво и завикала:

— Хей, дървари! Елате да си приберете храната!

Вместо тях долетяла страшната ламя, разфучала се и зинала да глътне нацяло бивола, пък после този, който вика. А юначната Ерген-девойче я издебнала, метнала ѝ се на гърба, сграбчила я за двете уши. Ламята изревава и клекнала — предала се. Момата я впрегнала в хомота наместо бивола. Замятало се чудовището. Не могло да се измъкне и се укротило. В това време надошли дърварите. Щом зърнали ламята, хукнали на разни страни да се спасяват. А момата им викнала:

— Върнете се! Не бойте се! Тя е вързана здраво.

Някои събрали смелост и се върнали. Като видели тоя страшен звяр да пъшка в хомота, похвалили царевия зет. А момата им раздала храната, яхнала си коня и обърнала колата, та право в двореца. Царевите пазачи, като съзрели още отдалеч грозното плашило, захвърлили оръжието си и се изпокрили в миши дупки. Пък царят, който гледал от чардака, от страх паднал възник и без болест болен легнал.

Юнакинята хванала за ушите сурата ламя и я повлекла към избата, а тя само блеела жално, като яре кога го водят на заколение. Оковала момата пакостницата в дебели синджири. Сетне отишла на кладенеца, та си измила ръцете и чак тогава се явила пред царя. Той лежал в постелята с мокри кърпи на челото:

— Царю честити! Изпълних заръката ти — храната предадох на дърварите и ги избавих от една голяма напаст, що сега скимти в избата.

— Иди веднага да я убиеш! — викнал царят изпод юргана.

— Аз на вързано ръка не вдигам — изпъчила се гордо Ерген-девойче.

Тогава царят заповядал:

— Сто души от моите храбри войници да слезнат в избата и да убият тая стръвна ламя мършояда!

Тозчас волята му била изпълнена: сто избрани войника с копия и ятагани, с маждраци и боздугани слезли в тъмната изба на пръсти, за да издебнат звяра. От страх зъбите им тракали като чаркове на тепавица, а сърцата им хлопали като тежки чукове. Щом видели, че ламята е опасана с дебели синджири, храбреците се охрабрили още повече, нахвърлили се върху нея и я накълцали на парчета.

Минали, що минали още няколко дни, замислили се отново царят и царицата как да премахнат зетя си. „Да го пратим да напои оная дива кобила, тя ще го убие с копитата си“ — решили те.

Ерген-девойче пак ги чула и право в обора да се посъветва с Демирчил.

— Не бой се! — рекъл жребецът. — Тая кобила е родната ми майка. Ние ще я укротим, умиловим, защото тя обича сърцатите люде. Поискай само да ти дадат две гърнета с мед.

Подир малко царят повикал зет си и му наредил да иде в Черната гора да напои дивата кобила.

— Ще ида, царю честити. Дай ми само две гърнета с мед!

Дали й. Яхнала момата верния си жребец и заминала. По пътя Демирчил я посъветвал:

— Като отидем в гората при кладенеца, извади две-три ведра вода, напълни коритото. Сетне излей вътре меда и го разбъркай добре с водата. Подир това окачи седлото ми на някой клон и се скрий в шумака му. Щом майка ми се напие и вдигне глава, ще види седлото и ще изцвили: „След като изпих тая медена вода, сега с това златно седло, което виждам, да има някой юнак да ме яхне!“. Тогава ти й се обади: „И мен ми се ще да те яхна, ала се боя да не ме убиеш с копита“. „Не, няма да те убия“ — ще отвърне тя. Пък ти й речи: „Закълни се в Демирчил, тогава ще ти повярвам“. Щом даде тая клетва, ти слез от дървото, оседлай я и я яхни.

Ерген-девойче направила всичко, както жребецът я научил. И станало тъкмо тъй, както той беше предрекъл. Оседлала я и й се

метнала отгоре ѝ. Че като се развеселила оная ми ти кобила, като се разиграла и заподскачала — още малко да си чукне главата в облаците.

— Ех, да ме видеше отнякъде Демирчил, моето най-хубаво чедо!

— Тук съм, майко! — обадил се синът ѝ, и кобилата не се знаела вече от радост.

Наиграли се заедно, налудували се, дошло време за тръгване. Момата възседнала своето жребче, а кобилата потичвала отстрана и вирела опашка. Щом гражданите зърнали дивата кобила убийца, разбягали се с викове:

— Къде водиш това страшилище бре, луда главо? Дявол да те вземе и тебе, и кобилата!

Демирчил почнал да моли майка си да се върне в гората и да не плаши людете, ала тя не скланяла. Чак когато ѝ обещали, че на другия ден ще дойдат да я видят, тя се върнала.

— Какво да правим с този наш зет? — блъскал ума си царят. — От нищо не се плаши, с всякаква напаст на глава излиза.

— Я го прати в змийската черква — предложила царицата. — Нека накара змиите да ни платят данъка, който от години ни дължат. Може пък те да му видят сметката.

Царевият зет и това чул. Отишъл в обора да пита Демирчил какво да прави.

— Не бой се! Поискай само девет катъра. Натовари ги с камбани, звънци, чанове и хлопки.

Подир малко царят викнал зет си и му наредил да отиде да събере от змиите неплатения данък.

— Ще ида, царю честити. Само че да ми дадеш девет катъра, натоварени с камбани, звънци, чанове и хлопки.

Царят заповядал да дадат. И отправила се сърцатата Ерген-девойче начело на кервана първом към дивата кобила, както ѝ били обещали предния ден. Демирчил разправил на майка си каква е работата и тримата решили какво да направят, та да вземат страха на змиите.

Отишли при змийската черква. Момата се възкачила горе на кубето и отворила там едно прозорче. Пък Демирчил и майка му застанали пред двата входа на черквата. Девойката заудряла камбаните, задрънкала звънците, заклатила чановете, заблъскала хлопките. В същото време жребецът и кобилата почнали с все сила да цвият и

ритат вратите с копитата. Вдигнала се страшна шумотевица и тупурдия, сякаш идвал краят на света.

Изплашили се змиите, замолили се:

— Що ти сторихме, о, боже, че така ни наказваш?

— Платете си данъка, който от години дължите на царя! — отговорила им отгоре момата с престорен страшен глас. — Иначе до една ще ви изтребя!

Нямало как! Наизвадили змиите от своята хазна купища злато и безценни камъни. Юнакинята натоварила всичко на деветте катъра и ги шибнала да тичат, а тя яхнала Демирчил и заедно препуснали подире им.

През това време змиите дошли на себе си и се спуснали с изплезени езици да ги стигнат, да ги усмъртят с отровните си зъби. Ала къде ти! Като видели, че не ще ги настигнат, затръшкали се от яд по земята, загърчили се. А змийската царица викнала подир бегълците:

— Ей ти, който със заплахата и измамата ни ограби, ако си момче — момиче да станеш, ако си момиче — момче да станеш! Също и ония, що ти помагаха.

Колкото и бърже да препускали тримата, клетвата ги стигнала. И ето на часа момата усетила, че се е превърнала на момче.

Демирчил изцвил:

— Досега бях жребец, но вече съм кобила!

А майка му:

— Пък аз бях кобила, а сега съм жребец.

И тримата били доволни.

Върнал се царевият зет здрав и прав с девет катърски товара имане. Всички му се зачудили.

Вечерта, когато младите си легнали, царевият зет не сложил ятагана по средата, ами помилвал невестата си и ѝ разправил цялата истина. Тя останала много доволна, че всичко се е свършило така благополучно. На заранта рекла на родителите си, че мъжът ѝ е добър, че зло никому не мисли и повече да не го пращат на страшни изпитания.

И заживели си всички от щастливо по-щастливо.

Ето как на Ерген-девойче се падна булката, пък на мене — хурката.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.